

_____ *hokimligi*
maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi

_____ *maktabgacha va*
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
___-umumiy o'rta ta'lim maktabi
to'garak rahbari

_____ *ning*
20__-20__-o'quv yiliga bo'sh o'zlashtiruvchi
o'quvchilar uchun

“NAQQOSSH”
TO'GARAK
HUJJATLARI

To'garak a'zolari haqida ma'lumot

№	Familiya ismi va sharifi	Tug'ilgan sanasi	Sinfi	Manzili (to'liq)	Ota-onasi (Ismi sharifi)	Telefon (uy yoki mobil)	Izoh
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							
13.							
14.							
15.							

16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							
22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							

O'tkazilgan xona _____

Maktabdan kasb va tilni bilib chiqqan bola jamiyatimizning katta yutug‘i, bilmagani muammo.

Shavkat Mirziyoyev.

TASDIQLAYMAN”

MMIBDO‘ _____

20__-20__-o‘quv yiliga bo‘sh o‘zlashtiruvchi o‘quvchilar uchun tuzilgan

“Naqqosh” nomli to‘garagining

ISH REJASI

№	Yillik ish reja mavzulari	Soat	Sana	Izoh
1.	Kirish	1		
2.	Naqqoshlik san‘atining rivojlanishi.	1		
3.	Badiiy bezak – naqqoshlik san‘atining rivojlanishi	1		
4.	Farg‘ona naqqoshlik maktabi.	1		
5.	Buxoro naqqoshlik maktabi.	1		
6.	Hunarmandchilik odobi tarixi	1		
7.	Naqqoshlikda ishlatiladigan materiallar va asbob uskunalari	1		
8.	Belcha	1		
9.	Qalam, o‘chirg‘ich va Sirkul	1		
10.	Bo‘yoq turlari	1		
11.	Guash bilan ishlash usullari	1		
12.	Akvarel bilan ishlash usullari	1		
13.	Naqsh elementlarini chizish	1		
14.	Naqsh elementlari	1		
15.	Stilizatsiya va uning o‘ziga xos xususiyatlari	1		
16.	Rang turlari	1		
17.	Naqqoshlik kompozitsiyalari haqida tushuncha	1		
18.	Girih turlari	1		
19.	Girih kompozitsiyalarni tuzish uslublari	1		
20.	Girih naqshlarini tuzish	1		
21.	Naqsh elementlarining turlari va uning o‘ziga xosligi.	1		
22.	Mustaqil ish uchun amaliy topshiriqlar.	1		
23.	Oddiy naqsh namunalarini bo‘yash va ularga pardo berish	1		
24.	Doira ichida naqsh kompozitsiyasi chizish.	1		
25.	Girih va gulli girih kompozitsiyalarni chizish.	1		
26.	Girih kompozitsiyani tuzish	1		
27.	Sodda shaklli buyumlar yuzasiga naqsh kompozitsiya chizish.	1		
28.	Namoyon naqsh kompozitsiyalar.	1		
29.	Tanob shakl yo‘nalishi	1		
30.	Yog‘och buyumlar yuzasiga naqsh kompozitsiya chizish	1		
31.	Yog‘och buyumlarni naqshlash	1		
32.	Qadimgi likopchalardagi bezaklar	1		
33.	Milliy ramzlar	1		
34.	Ramziy naqshlarning alifbosi.	1		

Sana: ___ " _____ 20__-yil. Sinflar: _____ To'garak rahbari: _____

Mavzu: Kirish

Mashg'ulotning maqsadi:

Ta'limiy maqsad: to'garak a'zolari faolligi va mustaqilligini oshirish, me'morchilik san'ati va u bilan chambarchas bog'liq xalq amaliy san'ati, xususan naqqoshlik, o'ymakorlik, ganchkorlik, kandakorlik kabi sohalaridagi ijod namunalari o'rgatish.

Tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarni mehnatsevarlikka o'rgatish, turmushdagi ehtiyojlar va ulardan foydalanish, naqqoshlik, o'ymakorlik kasbida yuqori bilimli bo'lishni, mahorat va malaka orttirishni, ish o'rnini tashkil qilish qonun qoidalarini tushuntirish.

Rivojlantiruvchi maqsad: O'zbekiston Respublikasida olib borilayotgan islohatlar, mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning ustivor yo'nalishlariga muvofiq to'garak a'zolarini sifatli o'qitish va tarbiyalash, mustaqil fikrlashga qodir bo'lgan, hozirgi zamon bozor sharoitlarida ishni izchil tashkil eta oladigan, yuqori malakali raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash.

Mashg'ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg'ulot uslubi: tushuntirish, suxbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, ko'rgazmali va boshqalar.

Mashg'ulot metodi: guruhlarda ishlash, kim epchil-u, kim chaqqon", ko'rsam tezroq o'rganaman", muammo va yechim" shu kabi metodlar.

Mashg'ulot jihozi: Naqsh chizish uchun oq qog'oz, yumshoq qora qalam, chizg'ich va o'chirg'ich, guash, akvarel, moy bo'yoqlar, suv idish va ranglarni qorish uchun idishchalar.

Mashg'ulotning borishi:

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so'rash: a) Savol – javob o'tkazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Ko'p tarixiy manbalar va adabiyotlarda berilgan ma'lumotlarga ko'ra naqqoshlik san'ati juda qadimdan rivojlanib kelgan. Qadimiy bo'lishi bilan birga yillar davomida o'zining qimmatini va qadrini yuksaltirib borgan san'at turi hisoblanadi. Ajdodlarimizning qo'llariga qurol olib o'zlarining turmush ehtiyojlarini qondirish maqsadida yasagan barcha anjom hamda jihozlari amaliy san'atning ma'lum bir turiga borib qo'shiladi. U toshga ishlov berish bo'lsin, yog'ochni yo'nish bo'lsin umuman aytganda yaratuvchanlik tashabbusi yuzaga kelgan. Buni biz o'sha amaliy san'atning boshlang'ich qadamlari deb qabul qilsak bo'ladi. O'zlari bilmagan holda go'zallikka intilishi hamda uni o'z mahsulotlarida ifoda etish san'atdagi ilk qadamlarining nishonasidir. Shu tariqa murakkab hayot bosqichlaridan o'tib hozirgacha o'z tarovatini yo'qotmagan bu san'at turlari milliy bezak san'atimizning o'zagi hisoblanadi. Har qanday amaliy san'at turiga oid asarlarni tahlil qilganimizda uning tarkibiy qismi naqsh kompozitsiyalardan iborat ekanligini kuzatamiz. Demak naqsh kompozitsiyalarni turlarga mos qilib qo'llab borish azaldan ustalarimiz ijodining samarasi bo'lib kelgan. Mustaqilligimizning dastlabki kunlaridanoq mamlakatimizda boshlangan bunyodkorlik ishlari qadimiy qadamjolar, milliy merosimiz bo'lgan madrasa va minoralar o'zbek naqshu nigorlari bilan bezatilgan inshootlarni aks holicha saqlash ularni tamirlash va qayta qurish hukumatimizning qarorlarida o'z ifodasini topdi. Buning misolida Samarqand viloyatining Payariq tumanidagi Imom Al- Buxoriy majmuasi, imom al Motrudiy maqbarasi, Xo'ja Ahrori Vali masjidi, Xo'ja Doniyor maqbarasi shunga o'xshash juda ko'plab ulug'lar yashab o'tgan maskanlar obod qilindi. Ularni bezatish ishlari hozirgi kunda faoliyat olib borayotgan naqqoshlik maktablarining vorislari Toshkent, Farg'ona, Samarqand, Buxoro va Xiva maktablarining usta naqqoshlari o'zlarining betakror naqqoshlik va yog'och o'ymakorligi asarlari bilan bezatdilar. Kompozitsiyalarni kuzatar ekanmiz har birining o'ziga xos uslub yaratilganligi va nafis qilib ishlanganligini guvohi bo'lamiz. O'zbek xalq amaliy bezak sana'tining turlari ularning rivojlanish tarixi, ularga doir maktablarning vujudga kelishi ustalarining ish uslublari yaratgan asarlarining badiiy tahlili xususida yozilgan kitoblar va manbalarning tahchillik muommosi mustaqillikka erishganimizdan so'ng yechila boshlandi. Bu borada pedagogika fanlari doktori professor S.S. Bulatovning bir qator darslik va qo'llanmalari: —O'zbek xalq amaliy bezak san'ati, —Naqqoshlik, Ganchkorlik, —Naqsh alifbosi, —Rangshunoslik, O'zbek xalq amaliy bezak san'ati ensiklopediyasini misol qilib aytib o'tish mumkin. Ayniqsa —O'zbek xalq amaliy bezak san'ati nomli kitobi amaliy san'at fanlari o'qitiladigan oliy o'quv yurtlari, kasb - hunar kollejlari hamda nafis san'at litseylari va umumta'lim maktablari o'quvchilari uchun keng foydalaniladigan qo'llanma sifatida qabul qilindi. Q.Qosimovning — Naqqoshlik, A.IIhomovning —O'zbek naqshu nigorlari, K.G'ulomovning—, Ashyolarga ishlov berish, Xolmatovning —Kompozitsiya nomli qo'llanmalari ham bu sohadagi yangi adabiyotlardir. Mazkur qo'llanmada ham yuqorida nomlari aytib o'tilgan mualliflarning asarlaridan foydalanib naqqoshlik fanining nazariy va amaliy mashg'ulotlarini tashkil qilishning metodikasini yoritib berishga harakat qilindi.

IV. Mashg'ulotni yakunlash: to'garak a'zolarini yutuq va kamchilliklarini muxokama qilish, rag'batlantirish.

V. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustaxkamlash.

Sana: ___ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____ To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Naqqoshlik san’atining rivojlanishi.

Mashg‘ulotning maqsadi:

Ta’limiy maqsad: to‘garak a’zolari faolligi va mustaqilligini oshirish, me’morchilik san’ati va u bilan chambarchas bog‘liq xalq amaliy san’ati, xususan naqqoshlik, o‘ymakorlik, ganchkorlik, kandakorlik kabi sohalardagi ijod namunalarini o‘rgatish, mehnatni tashkil etishga ijodiy yondashish tuyg‘usini tarbiyalash, ta’lim berishning jamoa shakllarini asta-sekin mustaqil, yakka tartibda ishlashga o‘tkazish, o‘zlariga yuklatilgan topshiriqlarni mustaqil va mas’uliyatni his qilgan holda amalga oshirish.

Tarbiyaviy maqsad: o‘quvchilarni mehnatsevarlikka o‘rgatish, turmushdagi ehtiyojlar va ulardan foydalanish, naqqoshlik, o‘ymakorlik kasbida yuqori bilimli bo‘lishni, mahorat va malaka orttirishni, ish o‘rnini tashkil qilish qonun qoidalarini tushuntirish.

Rivojlantiruvchi maqsad: O‘zbekiston Respublikasida olib borilayotgan islohatlar, mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning ustivor yo‘nalishlariga muvofiq to‘garak a’zolarini sifatli o‘qitish va tarbiyalash, mustaqil fikrlashga qodir bo‘lgan, hozirgi zamon bozor sharoitlarida ishni izchil tashkil eta oladigan, yuqori malakali raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suxbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: guruhlarda ishlash, kim epchil-u, kim chaqqon”, ko‘rsam tezroq o‘rganaman”, muammo va yechim” shu kabi metodlar.

Mashg‘ulot jihozi: Naqsh chizish uchun oq qog‘oz, yumshoq qora qalam, chizg‘ich va o‘chirg‘ich, guash, akvarel, moy bo‘yoqlar, suv idish va ranglarni qorish uchun idishchalar.

Mashg‘ulotning borishi:

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so‘rash: a) Savol – javob o‘tkazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Naqqoshlik amaliy san’atning mustaqil bir turi sifatida qadimdan turli ko‘rinishlarda rivojlanib kelgan, unda o‘zbek ustalari faqat uy-ro‘zg‘or buyumlarini emas, balki uy-joy va jamoat binolarining ichki qismi devor va shiplarini ham bezaganlar. San’atning bu turida xalq ichidan chiqqan usta hunarmandlar o‘ziga xos uslublarda ijod qilishgan. Buni boshqa millat vakillarining ijodida ham ko‘rishimiz mumkin. Rus amaliy san’atida ustalar tekis yog‘och yuziga o‘simliksimon naqsh rasmini tushirib unga maxsus bo‘yoqlar bilan ishlov berishadi.

Bo‘yoqlarning uzoq muddat saqlanishi uchun qurigandan so‘ng ustidan bir necha qatlamda tiniq lak surtiladi. O‘zbek ustalarining ish uslubi esa bunga qaraganda boshqacha bo‘lib ular eskiz bo‘yicha duradgor ishlagan yog‘och buyum yuzasiga yelim surtadilar, uning usti jilvir qog‘oz bilan tekislangandan so‘ng, materiallarga bronza beriladi. Keyin bronza ustidan ulgi asosida kompozitsiya tushiriladi, uning ustiga qora bo‘yoq surtib, so‘ngra naqsh ishlanadi. Xuddi shunday naqshlarni yanada chiroyli ko‘rinishi va uzoq muddatga saqlanishi uchun naqsh ustidan bir necha bor toza lak surtiladi. Xalq ustalari asarlarini kuzatar ekanmiz naqsh kompozitsiyalarda naqsh elementlarining egri chiziqli o‘simliksimon islimi, hamda geometrik shakllardan hosil bo‘lgan naqsh - girihlar va gulli girihlarni tuzish bilan bezatilganligini ko‘ramiz. Gulli girih esa ikkala tur elementlarning ishtirokidagi bir butun kompozitsiyani tashkil qiladi. Islimi turdagi asosiy elementlar –novda, yaproq, gul, g‘uncha kurtak, qalampir, meva, poya kabilar hisoblanadi. Poya va novda turli naqshlarning eng ko‘p uchraydigan elementlaridan biri bo‘lib, ular naqsh kompozitsiyalarining hoshiyalarida qo‘llaniladi. Girihlar esa to‘rsimon va yulduzsimon bo‘lib, yulduz nurlarining soni 5 tadan 16 tagacha bo‘lgan burchakliklardan iboratdir. Naqshning uchinchi turi hisoblangan gulli girih naqshida esa naqsh geometrik va o‘simlik elementlarining bir-biriga qo‘shib ishlatilishi natijasida hosil bo‘ladi. Bunda geometrik element doimo naqsh markazida joylashadi va tayanch ko‘rinishga ega bo‘ladi.

Naqqoshlik san’ati mana shunday jozibali ko‘rinishlari bilan xalq amaliy bezak san’atining asosini tashkil qilib, uning eng nafis turlaridan biri hisoblanadi. Xalq amaliy san’atining boshqa turlarini naqsh elementlarining ishtirokisiz tasavvur etish qiyin. Naqshning lug‘aviy ma‘nosi – gul va bezak degan ma‘noni anglatadi. Ular kompozitsiyon qo‘llanishi bilan amaliy san’at asarlariga jilo bag‘ishlaydi.

IV. Mashg‘ulotni yakunlash: to‘garak a’zolarini yutuq va kamchilliklarini muxokama qilish, rag‘batlantirish.

V. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustaxkamlab kelish.

Sana: ___” _____ 20__-yil. Sinflar: _____ To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Badiiy bezak – naqqoshlik san‘atining rivojlanishi

Mashg‘ulotning maqsadi:

Ta‘limiy maqsad: to‘garak a‘zolari faolligi va mustaqilligini oshirish, me‘morchilik san‘ati va u bilan chambarchas bog‘liq xalq amaliy san‘ati, xususan naqqoshlik, o‘ymakorlik, ganchkorlik, kandakorlik kabi sohalaridagi ijod namunalari o‘rgatish, mehnatni tashkil etishga ijodiy yondashish tuyg‘usini tarbiyalash, ta‘lim berishning jamoa shakllarini asta-sekin mustaqil, yakka tartibda ishlashga o‘tkazish, o‘zlariga yuklatilgan topshiriqlarni mustaqil va mas‘uliyatni his qilgan holda amalga oshirish.

Tarbiyaviy maqsad: o‘quvchilarni mehnatsevarlikka o‘rgatish, turmushdagi ehtiyojlar va ulardan foydalanish, naqqoshlik, o‘ymakorlik kasbida yuqori bilimli bo‘lishni, mahorat va malaka orttirishni, ish o‘rmini tashkil qilish qonun qoidalarini tushuntirish.

Rivojlantiruvchi maqsad: O‘zbekiston Respublikasida olib borilayotgan islohatlar, mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning ustivor yo‘nalishlariga muvofiq to‘garak a‘zolarini sifatli o‘qitish va tarbiyalash, mustaqil fikrlashga qodir bo‘lgan, hozirgi zamon bozor sharoitlarida ishni izchil tashkil eta oladigan, yuqori malakali raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suxbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: guruhlarda ishlash, kim epchil-u, kim chaqqon”, ko‘rsam tezroq o‘rganaman”, muammo va yechim” shu kabi metodlar.

Mashg‘ulot jihozi: Naqsh chizish uchun oq qog‘oz, yumshoq qora qalam, chizg‘ich va o‘chirg‘ich, guash, akvarel, moy bo‘yoqlar, suv idish va ranglarni qorish uchun idishchalar.

Mashg‘ulotning borishi:

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so‘rash: a) Savol – javob o‘tkazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

VIII asrning boshlarida O‘rta Osiyoga islom madaniyatining kirib kelishi, badiiy bezak – naqqoshlik san‘atining yanada rivojlanishiga sabab bo‘ldi. Mahobatli rasmlardagi jonli mavjudotlar o‘rmini tabiat tasvirlari, o‘simliksimon va geometrik elementlar ishtirokidagi naqsh namunalari egalladi. Arab yozuvlari o‘zlashtirilib, bezakli (epigrafika) uslub paydo bo‘ldi. IX asrlarda ganchkorlik, yog‘och o‘ymakorligi, naqqoshlik, g‘isht terish, kitob bezagi san‘atlari yanada rivojlandi. Buyuk allomalar, Beruniy, Ibn Sino, Mahmud Qoshg‘ariy va boshqalarning ilmiy, tibbiy, ma‘naviy hamda qur‘on oyatlari zarhal naqshlar bilan bezatildi. Naqqoshlikda turli shakllar, gul elementlari va rang tuslarining ramziy falsafiy ma‘nolari kengroq ifodalana boshlandi:

Kvadrat – abadiylik, mustahkamlik, *quyosh* – hayot ramzi, zirk guli (gulsafsar) osoyishtalik va uzoq umr, *olma* – muhabbat ramzi, *sher* – mardlik, adolat va kuchlilik ramzi, *xumo* – baxt keltiruvchi qush, *yashil rang* – ona zamin, *havo rang* – musaffo osmon degan ramziy ma‘nolar kelib chiqadi. Tarixiy ma‘lumotlarga ko‘ra Temur va temuriylar davrida ilmu-fan, madaniyat va san‘at rivojlanishi bilan mamlakat hayotida tub burilish yasadi. Sohibqiron va temuriyzodalar tashabbusi bilan bir qancha tarixiy inshootlar qurildi. Binolarning ichki hamda tashqi qismlari amaliy bezak san‘atining naqqoshlik, ganchkorlik, koshinpazlik, serhasham unvonli yozuvlar va turli o‘yma naqshlar bilan bezatildi.

Bundan tashqari nusxa ko‘chirish (xattotlik) kitobat (minatyura) san‘atlari yanada rivoj topdi. Bu sohada Mirak Naqqosh, Kamoliddin Behzod, Mahmud Muzahhib kabi ko‘plab naqqosh – musavvirlarning ijodi namunalidir. Usta musavvirlar mohirlik bilan mutafakkirlar Abdurahmon Jomiy, Alisher Navoiy, Amir Xusrav Dehlaviy, Nizomiy Ganjaviy va ko‘plab shoirlarning asarlarini ajoyib tasvir va naqshlar bilan bezaganlar.

IV. Mashg‘ulotni yakunlash: to‘garak a‘zolarini yutuq va kamchilliklarini muxokama qilish, rag‘batlantirish.

V. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__ yil

veb-saytimiz: Zokirjon.com

Hujjat Word variantda beriladi.

Zokirjon Admin bilan

90-530-00-68 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz yoki nza4567 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi

40 listdan iborat Bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilarga 34 soatli "Naqqoshlik" to'garakni to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

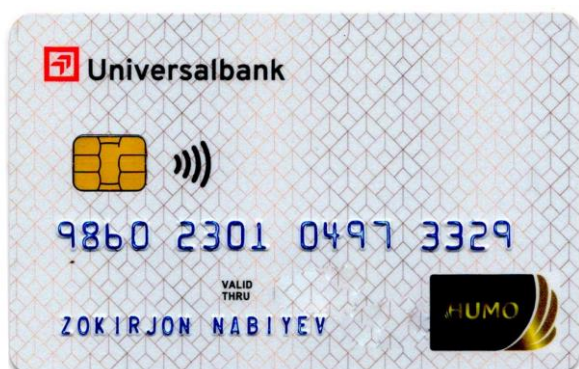
Narxi: 20 ming so'm

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.

To'liq holda olganingizdan so'ng:

Faqat o'zingiz uchun foydalaning.

Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.

Internet orqali veb-saytlarga joylamang.

Kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.